

FINHED projekt
“Jačanje treće misije univerziteta”

Civilna misija sveučilišta u
Hrvatskoj i Europi

dr.sc. Bojana Čulum, doc.
Sveučilište u Rijeci
Filozofski fakultet, Odsjek za pedagogiju
bculum@ffri.hr

Podgorica, 08.10.2013.

Prva...druga...treća misija sveučilišta

prva srednjovjekovna
sveučilišta (11/12.st.)

NASTAVA

Prenošenje akumulirane mudrosti

Obrazovanje za profesiju: crkva,
država/kraljevstvo

Humboldtovo sveučilište
(19.st.)

ISTRAŽIVANJE

Istraživački model

Sklad istraživanja i nastave -
prenošenje novih znanja

Istraživanje za profesiju: država,
privreda

Suvremeno sveučilište?
(20/21.st.)

**DJELOVANJE U
ZAJEDNICI**

Integrirano - oživotvoreno kroz
nastavu i istraživanje (u zajednici)

Tko predstavlja zajednicu?

Prva...druga...treća misija sveučilišta

- odnos sveučilišta i okruženja u kojem djeluje
- snažan kontekst lokalnog/regionalnog
- izgradnja teorijskog okvira
- suradnja s neakademsom zajednicom (Molas-Gallart i sur., 2002; Thorn i Soo, 2006; Gregersen i sur., 2009; Tran Ngoc Ca, 2009)
- izostanak konsenzusa među istraživačima i donositeljima odluka
- zbunjenost među sveučilišnim nastavnicima (Macfarlane, 2005)

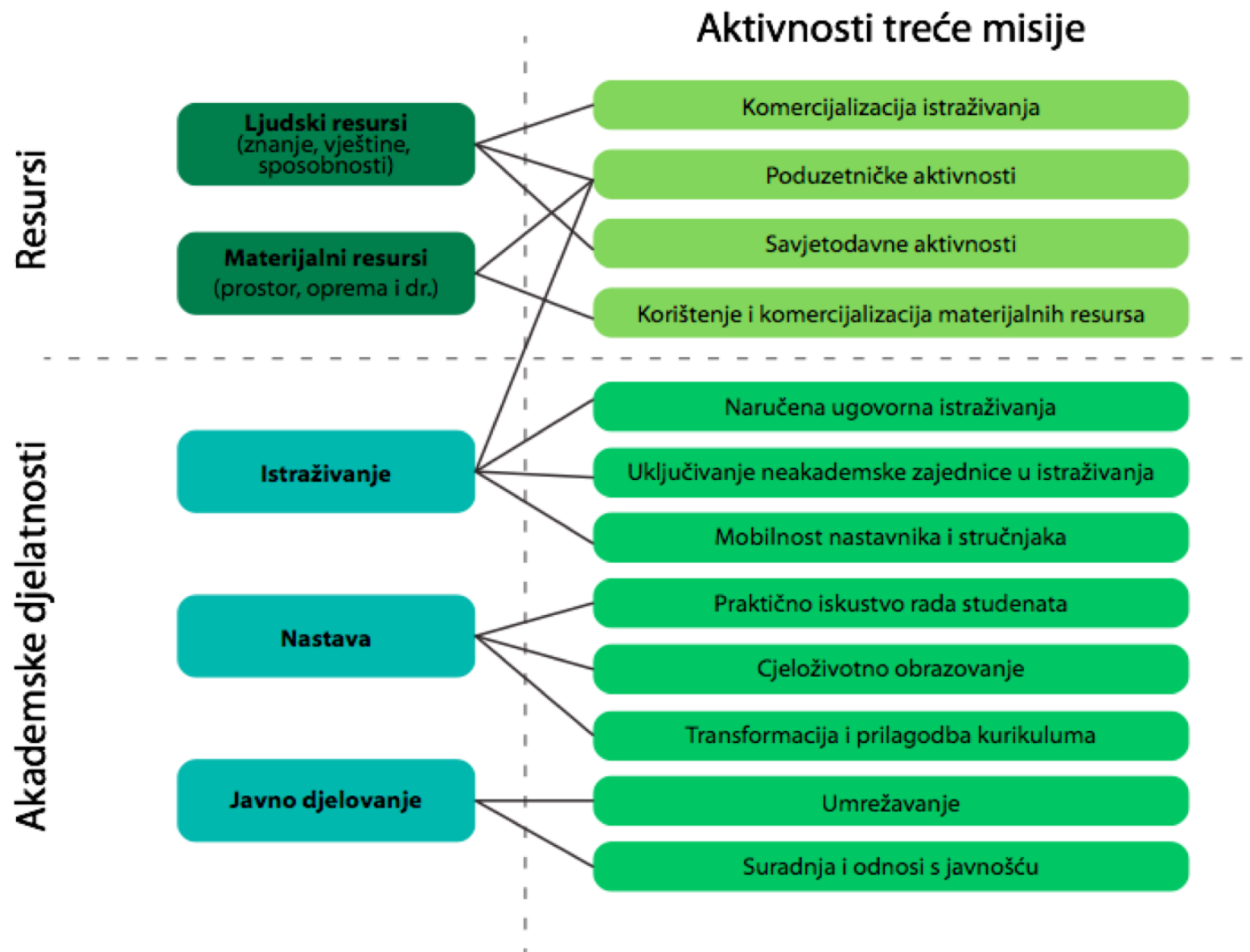

4

Treća misija u *policy* dokumentima

<p>EU policy</p> <p>Nacionalne & supranacionalne organizacije (OECD, Svjetska banka)</p>	<p>Transfer tehnologije</p> <p>Inovacije</p> <p>Poduzetništvo</p> <p>Suradnja s lokalnom/regionalnom industrijom</p> <p>Doprinos lokalnom, regionalnom, nacionalnom gospodarskom rastu</p> <p>Strukturirana partnerstva s poslovnim sektorom</p> <p>Sveučilišta kao značajni ‘igrači’ ekonomskog razvoja</p> <p>Brže i kvalitetnije odgovaranje na potrebe tržišta</p>
<p>Supranacionalne organizacije & mreže (UNESCO, Talloires)</p>	<p>Inovativne sheme suradnje s različitim sektorima</p> <p>Osnaživanje doprinosa sveučilišta lokalnoj zajednici</p> <p>Raspoloživost sveučilišnih resursa</p> <p>Sprega nastave i istraživanja s potrebama/problemima zajednice</p> <p>Preuzimanje odgovornosti kao odgovornih susjeda i građana</p> <p>Doprinos društvenoj transformaciji</p> <p>Kolegijalna i civilna odgovornost</p>

Treća misija u akademskim raspravama

1. Integrativni koncept međusektorske suradnje
2. Doprinos sveučilišta gospodarskom razvoju
3. Doprinos sveučilišta razvoju civilnog društva

Modeli treće misije

Doprinos sveučilišta gospodarskom razvoju (komercijalna misija)

- sveučilište kao instrument ekonomskog rasta i razvoja
- poduzetničko sveučilište
- prijenos znanja: komercijalizacija nastave i istraživanja
- treća misija = ‘*money-making*’ prilika
- prodaja intelektualnog vlasništva firmama na tržištu
- poduzetnički inkubatori
- znanstveno-tehnološki parkovi
- razvoj istraživanja, inovacija, patenata
- poticanje razvoja *start-up* i *spin-off* kompanija
- sukob organizacijskih kultura i vrijednosti?

Modeli treće misije

Doprinos sveučilišta razvoju civilnog društva (civilna misija)

- sveučilište kao pokretač društvenih promjena (*change agent*)
- diskurs društvene odgovornosti sveučilišta
- prijenos znanja povezan s razvojem društveno odgovornih profesionalaca i aktivnih građana
- stručan, javan, volonterski doprinos lokalnoj zajednici (nastavnici&studenti)
- ‘koperikanski obrat’ u nastavi i istraživanju - snažnija povezanost s potrebama/problemima zajednice
- *service-learning; community-based research*
- raspoloživost sveučilišnih resursa (ljudi, prostor, oprema...)

UNESCO Svjetska deklaracija o visokom obrazovanju za 21. stoljeće

*„...osnovna misija sveučilišta – obrazovanje, izobrazba, istraživanje i posebno doprinos održivom razvoju i napretku društva u cjelini – treba biti očuvana, ojačana i proširena kako bi mogla **obrazovati visoko kvalificirane, ali prije svega društveno odgovorne građane...**“ (članak 2)*

*„...posebnu pažnju valja posvetiti **ulozi koju sveučilišta i visoko obrazovanje imaju za razvoj zajednice i društva** i to osobito kroz aktivnosti kojima je cilj sustavno uklanjanje siromaštva, gladi, nasilja, netolerancije, diskriminacije, nepismenosti, širenja bolesti, degradacije okoliša te putem aktivnosti koje teže razvoju mira...“ (članak 4)*

„...sveučilišta trebaju obrazovati studente koji će biti dobro informirani i visoko motivirani građani, sposobni kritički promišljati, analizirati probleme u društvu, tražiti sustavno rješenja za te probleme, a zatim ih i primjeniti, uvažujući svoju društvenu odgovornost.“ (članak 9)

Integracija civilne misije sveučilišta

Integracija civilne misije podrazumijeva djelovanje sveučilišta i sveučilišnih nastavnika u onim sferama zajednice “u kojima ne kupujemo i ne prodajemo, već razgovaramo sa susjedima o dobrobitima za našu zajednicu.”

(Barber, 1996)

Integracija civilne misije sveučilišta

“Akademska zajednica mora postati snažniji partner u potrazi za rješenjima najvažnijih društvenih, građanskih, ekonomskih i moralnih problema. To znači povezati bogate i značajne ljudske i materijalne resurse sveučilišta s našim najvažnijim društvenim, građanskim i etičkim problemima, s našom djecom, predškolskim ustanovama, našim školama, našim nastavnicima i našim gradovima. Ali, ako zagrebemo dublje, čvrsto sam uvjeren kako nam nije potrebno još novih programa, već viša svrha, izraženiji osjećaj misije, jasniji smjer u kojem možemo pokrenuti postojeće djelatnosti, osobito nastavu i istraživanje (...)” (Boyer, 1996)

LET KNOWLEDGE SERVE THE CITY

“srednjevjekovna ideja sveučilišta kao kule bjelokosne, s učenim ljudima usmjerenim svom zatvorenom svijetu, bez briga o nedaćama svakodnevice, zamisao je istisnuta modernim sveučilištem koje nije građeno od bjelokosti nego visoko poroznog materijala koji je propusan u oba smjera. Sveučilište pripada svijetu, ono nije od njega odvojeno. (...) Njegovi znanstvenici i nastavnici trebaju iz njega ulaziti i izlaziti, tražeći prilike da iskoriste svoju stručnost u javne svrhe, u potrazi za kreativnim radom kojim se otkrivaju nova znanja, i u potrazi za načinom da otkrića iz laboratorija pretvore u korisne i dostupne stvari. Naši se studenti uključuju u život sa snažnim osjećajem građanske odgovornosti, i kada diplomiraju čine isto. Tako to treba biti.”

Poticaji razvoju civilne misije

- deklaracije, ministarske konferencije (npr. Talloires)
- institucionalizacija - podrška 's vrha' (strateški dokumenti)
- osnivanje sveučilišnih centara - podrška u osmišljavanju i provedbi aktivnosti civilnog zalaganja u zajednici
- materijalna/financijska podrška
- ciljano osmišljeni kolegiji
- novi studijski programi usmjereni obrazovanju za aktivno građanstvo
- razvoj adekvatnih modela nagrađivanja i vrednovanja zalaganja sveučilišnih nastavnika

Hrvatska: civilna misija sveučilišta

Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju pruža povoljno pravno-organizacijsko okruženje za razvoj CMSa hrvatskih sveučilišta

visoko obrazovanje temelji se na *«otvorenosti visokih učilišta prema javnosti, građanima i lokalnoj zajednici»* te sveučilišnoj *«interakciji s društvenom zajednicom u cilju razvoja društvene odgovornosti studenata i drugih članova akademske znanstvene zajednice»*;

«... akademske slobode, akademska samouprava i autonomija sveučilišta uključuju i odgovornost akademske zajednice prema društvenoj zajednici u kojoj djeluje».

Hrvatska: civilna misija sveučilišta

Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (2013, javna rasprava)

«... Redefinirat će se radne zadaće nastavnika uvažavajući nove uvjete rada u visokom obrazovanju i omogućujući optimalno korištenje ljudskih potencijala. Rad nastavnika valorizirat će se kroz više segmenata djelovanja koji obuhvaćaju nastavne, znanstvene/ umjetničke, organizacijske, upravljačke i stručne aktivnosti, kao i angažman u trećoj misiji visokih učilišta (djelovanje u zajednici) »

ZNANOST NARODV

